

Svarsfrekvens och metod

Bedömningen nedan baseras på rapportering från samtliga 21 länsstyrelser. Länsstyrelsernas rapportering bygger på rapportering från kommuner och andra regionala aktörer. Metod för insamling och analys kan skilja sig åt mellan län och kommuner och har inte kvalitetssäkrats i denna sammanställning.

EFTERLEVNING KOMMUNER OCH ANDRA RAPPORTERANDE AKTÖRER

Samlad bedömning

- Minst 15 län rapporterar medel till hög efterlevnad av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd.
- Trängsel förekommer vid fint väder på badstränder, parker och restauranger.
- Två län rapporterar en försämrad efterlevnad jämfört med tidigare. Försämringen gäller köbildning på restauranger och i krogmiljö samt vid populära turistmål. Det rör sig fler personer i gruppen 70+ i samhället och det förekommer trängsel i samband med att gymnasieelever påbörjat höstterminen.
- Tre län (bland annat Kalmar och Gotland) upplever en förbättrad efterlevnad. Denna är framförallt kopplad till att det är mindre personer i rörelse på turistmål.

Generella iakttagelser i samband med tillsynsbesök

- Observationer vid tillsynsbesök vittnar generellt om hög efterlevnad och ger bilden av att verksamheter och restauranger tagit till sig av föreskrifter, även om dessa inte alltid följs av besökare och att trängseln har ökat de senaste veckorna både bland 70+ och yngre och speciellt i samband med helger/kvällar.
- Några av länen rapporterar att det har behövts förelägga om åtgärder efter tillsynsbesök, medan annat län har angivet att sådant behov ännu inte har framkommit.
- Några län rapporterar att sociala sammanhang som tidigare varit digitala nu går över till fysiska träffar, samt att verksamhetsutövare vinklar sin verksamhet mot matservering. Vid vissa tillfällen utannonseras det om bland annat levande musik och filmvisning i samband med maten. Upplevelsen är att vinklingen är sådan för att undslippa tillståndsplikten för allmän sammankomst eller offentlig tillställning.

Vidtagna åtgärder

- Ett län rapporterar att särskilda turer har identifierats där många gymnasieelever åker.
- Det rapporteras om framtagandet av mobilapplikationer för olika ändamål, såsom hitta badplatser, tips om trängsel och informationsspridning.
- Det rapporteras om löpande kommunikation i olika sammanhang och format.
- Samverkan med lokalt näringsliv och möjlighet för riskgrupper att handla utanför ordinarie öppettider.
- Utökande möjligheter att hantera handhygien såsom handsprit, WC-möjligheter.
- För undvika trängsel och att hålla avstånd anges bl. a. markeringar i golv, information via högtalare. Flera län rapporterar också trivselvärdar, sociala väktare och trängselvakter i bruk för att sprida information och påminna om att hålla avstånd.

Behov av åtgärder

- Det finns behov av mer nationellt samordnade informationsinsatser för att öka efterlevnaden.
- Det finns behov av att förtydliga gränsdragningen mellan allmän sammankomst (polisen har ansvar) och servering (kommunen har ansvar). Till exempel levande musik i samband med matservering.
- Det finns behov av särskild information till företag som etablerar boenden för gästarbetare.
- Det finns behov av samlat förhållningssätt av munskydd i kollektivtrafiken.
- Det finns behov av ökad samverkan med SJ, trafikverket och aktörer i fjällen där trycket nu är mycket högt.
- Det finns stora behov av att utöka åtgärder för att få allmänheten att följa rekommendationerna inom och omkring nöjesverksamheter.
- Det finns behov av att det utses ett tillsynsansvar för badplatser.

EFTERLEVNAD LOKAL OCH REGIONAL KOLLEKTIVTRAFIK

Samlad bedömning

- Kollektivtrafikaktörerna rapporterar att riktlinjerna om att informera resenärer i hög grad följs.
- När det gäller att hålla avstånd rapporteras medel efterlevnad då trängsel uppstår.
- Efterlevnad är låg när det gäller att undvika resor vid rusningstrafik trots uppmuntran att välja andra avgångar.

Vidtagna åtgärder

- Informativa åtgärder i form av skyltar, kampanjer, resevärdar, kommunikation via mobilapplikation/internet (t.ex. info i realtid om beläggingsgrad).
- På- och avstigning genom de bakre dörrarna och främre säten avstängda då man inte än lyckats hitta en lösning som Arbetsmiljöverket godkänner. Förlorade biljettintäkter som resultat (t.ex. enligt Gävleborg löser 20-30% inte biljett) nämns av flera län och även att trängsel då uppkommer vid på och avstigning för resenärer.
- Förstärkt trafik där trängsel uppkommer ("nyttja hela kapaciteten"). Olika förhållningssätt: Bussförarna i vissa län skyltar "fullt" och tar inte in fler resenärer om de upplever att trängsel uppstår. I andra län gäller individuellt ansvar.
- Justerade schematider för elever för att förebygga trängsel i kollektivtrafiken. Uppmuntran till elever att cykla och gå till skolan. Förstärkt kapacitet vid skolstart.

Beläggingsgrad (aktuell och tidigare år)

- Generellt sett betydligt lägre eller lägre beläggingsgrad jämfört med tidigare år förutom Dalarna som rapporterar 87% jämfört med motsvarande period föregående år.
- De flesta har inga färdiga siffror för vecka 34.
- Östergötland hade en markant ökning av antalet resenärer v. 34 och i Stockholm hade man en liten ökning i spårbunden trafik i innerstad jämfört med vecka 33 (från 53% till 54). Kalmar rapporterar också stort tryck på kollektivtrafiken under v. 34.

Behov av åtgärder

- En nationell slagkraftig informationskampanj för att öka följsamheten av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd.
- En lösning som möjliggör på- och avstigning via främre dörr på för Arbetsmiljöverket tillfredställande sätt för att stoppa förlust av biljettintäkter och trängsel vid på/avstigning för resenärer.
- Nationella riktlinjer på vad som är trängsel i kollektivtrafik.
- Omfördela fordon från lägre antal resande till mer belastade områden.

GODA EXEMPEL KOMMUNER MFL

- Region Stockholm har tagit fram ett självhjälpsprogram baserat på kognitiv beteendeterapi, KBT, för invånare som upplever oro i samband med covid-19.
- I en kommun har det införts "coronatimme" som innebär att anställda fått möjlighet att använda en extra timme per vecka på arbetstid för att hjälpa personer som behöver stöd, exempelvis hjälpa personer i riskgrupp med saker som är svårt att genomföra själv på grund av rådande rekommendationer.
- Det finns vakter som reglerar flöde i butiker.
- Det anordnas kundkvällar i butiker för särskilda grupper samt särskilda öppettider enbart för riskgrupper.
- Verksamheter har markeringar i golv var folk ska stå och ropar ut meddelande i högtalare. Butiker utför extra rengöring av kundvagnar.
- Begränsningar har införts i antalet besökare på olika verksamheter såsom butiker, friluftsbad med mera.
- Informationskampanjer i sociala medier som återkopplar till väderhändelser som gör att folk samlas på diverse platser, till exempel badplatser.
- Medeltidsveckan på Gotland arrangerades detta år digitalt.
- Kullabergs naturreservat samarbetar med Höganäs kommun och mäter trängsel som redovisas via en applikation i mobiltelefonen samt på kommunens hemsida.
- Tomelilla kommun har genom en mobilapplikation kopplat samman volontärer och personer i riskgrupp som behöver hjälp med att exempelvis handla.
- Vissa kommuner håller samlade fjärrutbildningar om Covid-19 för personal i sociala omsorgsverksamhet.
- På arbetsplatser har fika och lunchtider anpassats så att personal äter vid olika tidpunkter för att undvika trängsel.
- Kommuner, regioner och länsstyrelser har gjort filmer med lokala profiler som uppmanar till att hålla ut och fortsatt följa myndigheternas rekommendationer, vilka har fått stor spridning i sociala medier.

GODA EXEMPEL KOLLEKTIVTRAFIK

Utöver det som nämns under vidtagna åtgärder:

- Kampanj "Gå för Göteborg" (underlättar för resenärer att se hur långt gångavstånd det är mellan hållplatser).
- "En annorlunda skolstart" i Västmanland
- Skolskjutsar för att undvika trängsel och resevärdar/väktare som arbetar med resenärsfördelning i Östergötland.
- Push notiser om att alla ansvarar för minskad trängsel via Dalatrafikens app.
- Minska trycket på reseinfocentralerna genom att vara på plats vid inskrivningen på universitetet för utdelande av gratis busskort (Västerbotten).
- Flexibla tider för eleverna i vissa skolor i Jönköping.
- Resurssamverkan mellan bussbolagen i Jämtland.
- SKR:s vägledning till stöd för regionala kollektivtrafikmyndigheter och andra berörda aktörer.
- GoOn mobilapplikation i Kalmar som visar uppskattad beläggning på bussar/tåg.